

Numărul II

Oradea-mare 14/27 martie 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Îndurare.

S'a dus zăpada cu përaele de spume. Întinsele șesuri aburesc în dimineată.

Colții tineri abia mijesc în tremurul suflărei de vânt, umplând văzduhul de mirosul proaspetei verdeți.

Moș Radu, sculat din zori, ciocănește în legăturile plugului slăbit. Și-a sculat apoi nepoțelul cel mai marișor, fluera cățelușul și 'njugând văcuțele, — o ia repede la drum. Grăbiă s'apuce să vère plugul în brazdă în cântatul ciocărliei, cum șcicia el din vremile bune.

Seninele unde ale cerului curat de primăvară se sprâncenează de slabe lumini spre resărit. Câțiva nou-rași prinși în geana purpurie, ce se lătește mereu, se scarmână în zbuciumările scăpării, roșindu-se de mânie. Din iarba înrouată de lacrima seninei dimineți, în legănare ușoară se înaltă ciocărlia spre sferele senine. Se umple văzduhul de dulcea îngânare a cântului de reinviere, și Moș Radu ținând de coarnele plugului, îndeamnă vèrtos, brăzdând ogorașul.

Slabele văcuți pun toată puterea la mijloc, se înțepenesc în uscatele lor picioare, a căror vine tremură de încordare, și încovoindu-și spinarea lor înăsprită de oasele goale, urnesc cu greu lacomul plug, care ș-a vèrit adânc în pământ fierul ascuțit. Băețușul mergând cu piciorușele pe dunga moale a brazdei resturnate, întinde din răspuțeri funia acățată în coarnele vitelor, cu nădejde că le ajută în greaua lor muncă. Vițelușii închireți, sbârliți la pèr, cu ochii stinși și duși în fundul capului, abia legănându-se pe picioare, merg pe delături, adulmecând câte un firicel de iarbă și jinduind după lapte.

Corbiei, cățelușul cu blana neagră, slab și flămând, vine în urmă pe tăetura proaspetei brazde, adunând cărăbuzii scoși din umeșile lor ascundători. Câteva cioare se lasă din sbor pe dungile negre a

scormonitului pământ, înecat în cernerea risipei de raze. Croncănesc vesele în nădejde s'adune de-ale gazei, dar cățelușul le alungă sârind și lătrând ciudod după ele.

Soarele e în prânzul mare. Văcuțele rupte de osteneală au stat pe brazdă. Gâffe, rësufând des pe nările lor mari și negre. Întorcând apoi capul spre stăpân, mugesc jalnic, rugându-l par' că să le îngăduie să facă popasul de prânz.

— Hai, ce-mi spuneți voi ochioaselor, ați ostenit tătucă?

— Iacă o să facem prânzul cu ce-o da Dumnezeu... Și mângându-le cu graul, dejugă și le deșartă dinainte un săculeț cu buruiană, strinsă de pe locurile nearate.

Vițelușii, bucuroși de popasul mamelor, pornesc în goană spre ele și încep a da târcoale și pe o parte și pe alta a ugerilor reci și mânjite. Luându-și nădejdea de la supt, se duc de încep a frunzări din maldărul de verdeată.

Moș Radu, luând traista cu merinde din creanga stejarului din linie, o desface binișor la gură: un codru de mămăligă și murături... Se întoarce spre resărit, își ia căciula din cap și se 'nchină cu smerenie și apoi se întoarce la mâncare.

— Băețelul, care din goană mai adunase o mână de buruiană, o aruncă dinaintea vacilor, și s'aseadă lângă tata moșu impregiurul merindelor. Cățelușul, stând pe labe mai la o parte, privește când la unul când la altul, măsurându-le par' că distanța de la mână până la gură. Bate din coadă și așteaptă cu nerăbdare să-i facă și lui parte... Cu ochii perduți în cine șcice ce depărtări, bătrânul îmbucă așa în neșcire, par' că nu i-ar fi foame... iar ochii lui mari și cufundați în umbra sprâncenelor dese și albe, se rouează de lacrimi.

Oftează adânc și adunând mâneca cămășei tae drumul lacrimilor pornite de-abinele.

În dusele timpuri își zărește plugurile câte cu

șase bol, cari brăzdaș ogoare; revede întinsele imășuri, în cari pășceau din belșug florenele lui.

Toate duse s'acum în pântecul largilor mări, înghițite de lacoma gură a blăstematului Siret... Și apoi din păinjenisul pierduților ochi nu i se șterge, ci i se arată aevea chipul fectorului — sprinjinul bătrâneților — care se svêrcoleșce în sânge, clopârțit în răscoala din primăvara trecută.

Vacile isprăvind buruiianul, dau de veste stăpânului.

Bătrânul adunându-se din lumea vedeniilor sale, freacă palmele înășprite și-ș face cruce, mulțumind Atotputernicului de pânea de azi.

După ce și-a strins traista, se duce apoi la vite, le scarpină sub bărbie, mângăindu-le și sărutându-le pe botul lor aburit de resuflare, le dă drumul să mai adune ceva de pe câmp...

Băețașul, mulțumit și încălțit, desleagă curmeiul ce-i adună sumanul în giur, face vânt într'o parte și alta poalelor scărmanate și lasă trupul în toată golicieunea lui murdară ca să se scalde în dulcele potop al razelor de primăvară târzie.

— Sandule, mai poartă vacile să stringă ceva din fugă.

Bătrânul dă funia în mâna băiatului și plecându-se cu greu, se îndepărtează mereu, ademenit și el de strinsul verdeței.

Desișurile imbobocite, creșcetele înălțate în unde limpede, vèzduhul plin de lumină primăvaratică, totul se trezeșce de cântecul pasărilor și legănarea fluturașilor....

În alintarea vântului, cuprinsul înfloreșce de înflorarea imboldirei de viață.

Greul anilor și ai traifului apasă mult peste umerii bătrânului aplecat. Ajuns de oboseală și obidă, se opreșce șovăind și cercând să-și îndrepte spinarea lui frântă, duce streășina mânei la frunte și se uite înspre cer:

— Doamne, scapă-me de zile, dacă nu me poți mântui de nevoi... ***

E căldură dogoritoare.

În declinul amiazei de primăvară târzie, soarele îmbrățișă cuprinsul în țesut călduros de raze, o căldură tare, inadusitoare, de acelea care dau veste de ploae. Din lunca înflorită buratecul o prevestiă și el cu bucurie.

În lungul ogoarelor plugurile pornite își luciaș fialele în scânteri de lumină, tăiaș brazde negre în coaja svântată a pământului bătătorit de nămeții iernei, Semănătorii, cu fețele inseninate, aruncaș cu gesturi slobode sămința binecuvântată. De la munte se ridică nori negri, cari încetul cu încetul incedeiază toată fața seninului cer... Soarele, înghițit cu lăcomie de norii vènzoliți în mrejele furtunei, se sbate o clipă și apoi se înecă în marea de catran.

Plecat pe coarnele plugului, Moș Radu pășeșce tremurând, oprindu și gândurile obosite de aceeaș părere de reu a zilelor lui fără noroc.

— Stringe-me, Doamne...

Scăpărări îndepărtare înfioară cuprinsul întunecat cu lumină vii, iar bubuitul se stinge domol în depărtări.

Vântul aduce de prin livele petale albe de cires...

O pâriitură puternică și încăperea largă se stinge de groază. Din înălțimi aprinse se lasă po-

top de ploae. Trăsnetele cad detunător, de par' că s'ar prăbuși cerul peste pământ.

Desul țesut al pânzei de ape, luminat de urzeala îngrozitoarelor fulgerări, s'abate înecător, învèlind țerina în unde spumoase.

Vremea se răsbură...

Soarele, vesel c'a scăpat din ghiara vijeliei, ride ca un copil voios și bucuria lui nebună se resfrânge în lumină vrêstate pe întinsul indoit al curcubeului...

Plugurile pornesc din nou. Brazdele sporesc și ziua se mântue. Numai plugul lui Moș Radu nu se urneșce din loc. Într'un târziu oamenii de pe ogoare aleargă să vadă ce s'a întemplat: — Bătrânul, căduț între coarnele plugului, doarme somnul de veci, iar văcușile prăvălitate din jug ținute-s încă în funie de băețaș, care zace la pământ cu fața arsă de trăsnet...

Ion Ciocîrlan.

Popasul Țiganilor.

— De Geibel. —

*În noapte, sub poule de codru 'nverșit,
E freamăt de glasuri, un tainic șoptit;
'Ard galbene flacări, și 'n zarea de foc
Veșt chipuri sinistre grămadă 'ntr'un loc*

*Țiganii, drumetii cei vecinici, ei sânt!
Cu ochii de fulger, cu plebele 'n vânt;
La Nilul cel galben, departe născuți,
Ei arși sânt de soare, de vènturi bătuti.*

*Aproape de flacări, pe pajiste stai
Bărbații sèlbatici, și chiote dau,
Femeile aleargă, mănecare facend
Și umplu paharul și-l poartă pe rënd.*

*Ei cântece cântă și basmuri își spun.
Din vremuri mai bune, c'un alt cer mai bun;
Bătrâna țigancă acolo sub brađi,
Descântece 'nvață pe negrii nomadli.*

*Și oacheșe fete se 'nșiră la joc,
În cereul cel mare al zării de foc.
Rêsună chitara ferbinte și 'ntins
Și jocul se 'nceinge sèlbatec și-aprins.*

*În vis exilații pământului lor,
Ved Sudul, o țară și ei un popor.
Dar zorile roșii se varsă pe cer,
Frumoasele visuri fantastice pier.*

*Greu scârție carul, ei pleacă la pas,
Dar unde? O viață de drum și popas!*

G. Coșbuc.

Inelul contesei.

O povestire hoțască.

De Konrad Gehler.

(Fine.)

Giuvelierul rise suspect.

„Veriga ca aur? Acela ar trebui să fie al dracului aurar, care s'ar lăsa înșelat cu ea. — Uite ici — atunci scoase o sticlă din busunar, din care picură câțiva picuri pe inel — „uite aici, nici noaptea nu aş putea lua veriga asta drept aur.“

„Pricepe careva din domni ceva de aici? — Întrebă negustorul pe cei ce erau adunați în giurul inelului.“

Totî tăcea. „Fie dară așa — totuș, priviți cel puțin odată inelul și ve veți convinge cu câtă artă e lucrat și cât de greu se poate deosebi de cele adevărate. Hoții de sigur se înșală cu el, cu atât mai vârtos, că ei — dacă chiar ne fac visita — ni-o fac colo la noapte, la lumina felinarului.“

Inelul merse giur-impregiur din mână 'n mână și totî admiraș piatra, dar părerea tuturor eră, că imitarea e foarte artificioasă, totuș nu atât de perfectă cât să nu cunoască chiar și un laic, că aș a mână un lucru imitat și nu unul veritabil. Oficierul încă observă inelul câteva minute, iar judecata lui fu ca și al celorlalți.

Într'aceea se întunecă. Mai aveau o mică stațiune și apoi drumul apucă prin locuri pustii acoperite cu pini deși. Poveștile încetară din ce în ce, tot mai înfricate deveniră inimele călătorilor, la ori ce sunet se inspăimântău. Mai de mult decât de un ceas se află în desișul pădurei, domniă întunec complet, numai laterna poștei cea palidă aruncă puțină lumină slabă.

Deodată tresăriră pasagerii — se audiă tropot de cal. Un călăreț, urmă trăsura, pe care o ajunse curând.

„Ho! ho! — strigă o voce sonoră.

Postilionul nu se gândia să dea ascultare, ci da biciu cailor, care alergău ca nebuni.

„Ho! ori te impușe pe capră!“

Atunci stăt, nimenea nu putea pofti să-și jertfească el viața. În acel moment apărură din desiș vre-o doisprezece oameni înarmați până 'n dinți, care încungurară trăsura și stașu cu pușcile gata de a da foc.

Pasagerii amuțiră — ușa se deschisă și un lungău cu ochi fulgerători, cu o barbă lungă și cu pistolul în mână intră în trăsura.

„Îertați, domnilor, dacă ve întrerup călătoria, pe vre-o câteva minute, — așa începă banditul cu o curtenia cinică. O fac aceasta numai ca să răsufle o leacă bietii cai și să le fie mai ușor, după ce ve voiți eliberă de o parte din bagagea dvoastră, cu deosebire a aceleia, ce constă din aur ori din prețioase. Ve rog, dațile încoace de bună voie, că aş regretă mult, dacă aş fi constrins a face cuiva neplăceri. Dar curând, că noi ne grăbim!“

El privi atunci întrebător pe oficierul, care și păși spre el și-i șopti ceva. Apoi coborî din trăsura oficierul și atăta-l mai vechurăm. Banditul se întoarse indestulit și continuă:

„Dta, tinere, — zise el cătră practicantul de foresterie, — fi bun desculță-ți ciobotele, — dta,

iubite prietine“ — cătră unul din țeranî, — „adă'n coace prețul celor trei porci, ori unde l-ai fi ascuns.“

Forestierul se desculță frumușel. Țeranul lamentă plângend că nu are nimic, că numai aș glumit de cei trei porci grași. Dar plânsul nu-i ajută nimic, banditul îi puse pistolul în piept și el scoase banii din căptușeala căciulei. Așă merse pe rënd. Banditul căută busunarele, hainele, căută după inele și oroloage, aruncă oamenilor se coferele și hainele mai bune ce le află. Rentierul și doamna cea de oraș se apărură mai mult, ci fără rezultat; cel dinței trebuî să-și deie portmoneul și dama cei vre-o câțiva galbini, ce-i avea în pungă.

Acum veni la rënd Lipprandt.

„Ian să vedem, dta ce ai? Scoate afară!“

„Aci-i punga mea — și aici un inel de diamant curat.“

Banditul rise.

„Acela ț-i cinstesc dtale.“

„Me rog, nu merit mai multă atențiune decât consoții mei de călătorie.“

„Iubite prietine, noi șcim face deosebirea între sticlă și piatră scumpă. — Ține-ți inelul și-l păstrează ca o suvenire de casul acesta.“

Așă grăi banditul, apoi dispără cu toată banda lui, iar pasagerii remaseră resuflând mai ușor. Țeranul injură, ceialalți blăstămaș, totî erau revoltați contra pseudooficierului, șpionul hoților. Lipprandt înse trăgea voios cu ochiul la fata cea tineră, și cătră 11 ceasuri când ajunseră în Chemnitz, îi înmanuă inelul contesei, care-l scăpase atât de norocos. Ernestina-i mulțumia cu ochii plini de lacrimi, negustorul înse-i reinapoie mulțumita spunendu-i serios: dacă doamna contesă voeșce a se arată mulțumitoare, căci i-ai scăpat inelul, atunci să trimită ceva bietului țeran, care și-a pierdut prețul a 3 porci grași, ceialalți totî pot răbdă pierderea îndurată mai ușor ca el.

Trad de:

I. P. R.

Prietenia la animale. Proprietarul unui magazin de zarzavaturî băgase de seamă că în toate serile îi dispăria morcovii dint'un coș mare, în care îi culegea. Cercetă zadarnic să afle cine e hoțul. Într'o zi, stăpânul și grădinarul seș puseră coșul la un loc, iar ei se ascuseră să pândească. Puțin după aceea vechură venid cănele cel mare din curte, care, apropiindu se de coș, începă să ducă morcovii unui câte unul și să-i care în grajd. Se luară după ei și ce să vadă? Cănele dând din coadă întindea morcovii unui cal, cu care se împrietenise la cataramă. Grădinarul se infuriă și vru să bată cănele; dar stăpânul îl oprî și avu răbdarea să-l aștepte până la sfârșit, adică până ce cănele cără totî morcovii și i dete calului, care-i mână cu o poftă neșpusă. Ceea ce e curios în acest meșesug este că istețul căne nu oferă nici un morcov celui alt cal, care se mai află în grajd, din care causă acesta slăbiă, pe când tovarășul seș se îngrășă din zi în zi.

Trei poeți macedo-români.

Nu este mult de când se credea că nu se poate scrie în dialectul macedo-român.

Din cauză că dialectul macedo-român era cu deservire necultivat, s'a crezut că era imposibil să se scrie în acest dialect.

Școala românească a produs înse un curent fericit în Turcia și de când Românii de la Pind au început să-și facă educația în limba maternă s'au schimbat și lucrurile și părerile.

Tinerii adăpați la izvoarele literaturii românești de la Dunăre au început, încetul cu încetul, să scrie și în dialectul macedo-român. Curentul e bine venit, căci, pe lângă cultivarea limbii, avem folosul acela neprețuit că se contribuiește la deșteptarea neamului nostru.

S'a scris puțin încă, ce e drept, dar nu trebuie să se uite că abia sunt 10—15 ani de când a absolvit liceul prima generațiune de tineri.

Dacă înse s'a scris puțin, s'a scris frumos și bine. Rar s'a vădit poate că de la începutul activității literare să se manifeste talente așa de viguroase, cu o limbă așa de estetică, și cu un lirism așa de atingător ca acela al poezilor nostri macedo-români.

Tot ce s'a scris până acum la noi este al nostru, reflectează viața națională, temperamentul, trecutul, psihologia, suferințele și aspirațiunile neamului de la Pind. Avem dar o poezie eminentă națională, frumoasă și sănătoasă ca însuși poporul nostru.

Viața macedoneanului e o viață altfel alcătuită, și în primul loc poezia națională, poezia eroică, este aceea care atinge, care e gustată, care are o menire patriotică sfântă. Muntenii aceia cu chiea lungă, cu privirea de vultur, cu arma la spinare, cari n'au audiat din leagăn decât cântece populare de vitejie, cari n'au vădit decât bande de brigandă — așa dese în pădurile Pindului — cari s'au rășboit de zeci și zeci de ori cu Turcii și cu Albaneji, ca să-și apere turmele, muntenii aceia nu primesc decât cu dispreț ciripiturile de amor, tânguirile false; și vor vers tunător, care să le cânte vitejia, pe căpitani lor, pe haiducii lor, trecutul întreg în fine.

Din punctul acesta de vedere poezii noastre și-au înțeles menirea și au reușit.

Printre cei cari au scris până acum trei sunt adevărate talente dnii: C. Belimace, G. Murnu și Nuși Tullü.

Începem cu dl Belimace.

Bétrânul poet, e resărit din straturile poporului, ca o floare sălbatecă, dar frumoasă; necultivată de nimeni dar al cărei parfum e dulce. Poetul nu are școală sistematică. Românește, ca să citească și

să scrie, a învățat cât a stat în România. A început să scrie la o vârstă înaintată, când alții încetează de a scrie, influențat de cercul repausaților Baga, Cai-retti, Mihăileanu cari trăiau în intimitatea dlui Belimace.

Poetul s'a relevat ca un artist dintru început și bucăți delicioase au stărnit entuziasm pretutindenă. Caracteristica poeziilor dlui Belimace este o limbă aleasă, bine turnată, un sentiment delicat.

Poesiile sunt de obicei mici, versul scurt, strofa culantă, lirismul indușător. Technica e artistică dar nu savantă, mai mult populară. Concepția nu e așa înaltă, dar poetul nu filosofează, nu cântă sentimente sociale adânci, ci sentimentale, ci viața poporului nostru.

Versul obișnuit este acesta:

Feciu un mic, mușat candiliu!
Di-ună peană di birbiliu
S'cintu a Maiului mușuteată...

Se gată prânzul.

adică: Făcui un mic, frumos condei, dintr'o pană de priveghetoare, ca să cânt frumusețea lui maiu“.

Poporul macedonean îl gustă mult pe poet. Păcat înse că poeziile poetului nu sunt redată într'un volum până acuma, ci risipite prin revistele macedo-române.

Ar fi de dorit ca amatorii de literatură să se însărcineze cu editarea lor, căci vor face o frumoasă faptă.

Al doilea poet, după vârstă, vine dl G. Murnu. Dl Murnu a scos un volum de poezii și în dialectul daco-român. Critica noastră nu se va mărgini decât la versurile în dialect. Poesiile în dialect ale dlui G. Murnu sunt nostalgice mai mult: cântă unele străinătatea, altele voi-nicia. Nu prea a publicat multe înse ca să ne putem da o părere definitivă. Bucățile tipărite prin revistele

macedo-române periodice poartă mai mult pecetea unei tinereți crude, și poetul nu e stăpân absolut pe eugetare, pe simțire, pe formă. Ori cum înse pline de talent, bucăți literare.

E adevărat, că poeziile dlui G. Murnu sunt inferioare celor dlui Belimace, totuși înse sunt poezii cari rămâne.

Dl Murnu scrie în formă mai savantă subiectele alese din viața mai mult personală, își cântă cu deosebire frământările-i sufletesci și aceasta o face cu oare-care preocupare, cu oare-care cercetare, ceea ce strică efectul adeseori, căci sentimentul devine nenatural, mai afectat, mai puțin expansiv și comunicativ. Iar când cântă subiectele din popor e mai puternic, mai sugestiv, mai indușător. Repetăm înse că poeziile dlui Murnu, publicate până acuma, sunt puține și din fragedă tinerețe și suntem înfomați că are poezii inedite admirabile. Ori cum poetul Murnu e un talent care face onoare literaturii macedo-române.

Al treilea și incontestabil cel mai talentat este dl Nuși Tulliu. Poesia acestui tiner poet este o armonie lirică. Poesiile dlui Nuși Tulliu sunt scrise în limba cea mai bogată. Melancolic și dulce în cântecile erotice, trist și dușos în cântarea suferințelor neamului nostru, e puternic, când cheamă poporul la redeșteptare.

Nu este poesie care să nu cânte ceva din viața poporului. Natura largă și frumoasă cu toate culorile ei, măiestrea munților și vitejia românească sunt prinse ca într'o ramă d'aurită în versurile acelea.

Poesiile cari cântă vitejia căpitanilor sunt foarte frumoase. Poetul se identifică cu eroii, cu tre-

Cu cântecul pe buze, cu steagurile în mână,
Să știe 'ntreaga lume cine-s Vulturii Români.

Azi viața noastră este ca o floare pe mormânt,
Români, cu chica lungă, bătută lin de vânt,
Decât așa viață mai bine moartea noastră
Să ne plângă barem frații la Dunărea albastră.

Nainte cu Christos și cu vergina Marie,
Voinicii care luptă de ghiulele nu vor să știe
Ca grindina gloanțele cu miile să vie,
A noastră-i Macedonia, căci e fiica Romei, se știe.

Eleve în claustru.

cutul, cu românismul.

Ca model de poesie patriotică dăm câteva strofe dintr'o admirabilă poesie, tot farmecul, inse toată energia, toată frumusețea limbei se pierd în traducere.

Nu rămâne decât scheletul poesiei.

Români, încingeți paloșul, luați armele în mână,
Din câmp până la munte voinic să nu rămână,
Cu crucea, cu evanghelii, cu prapuri înainte...
Vedeți, copiii Romei înviază de-azi înainte!

Bărbați, femei și fete coboriți-ve din Pind
Căci laurii vitejiei pe voi frumos ve prind,

Cine moare pentru nație tot cerul îi străluce
Și moartea-i pare față roșă ce fericirea-aduce.
Cine cade ca eroi se uită către soare
Și cântă vesel căci viața-i pe el nu-l doare.

Rușine e în sclavie, voi lei, să zاعم încă
Azi e momentul în cenușe să prefacem munți și stâncă,
Nu suntem puțini la număr, uitați-ve spre Pind,
Ce de flăcăi ca smei, ce de barbați ca lei, ce s'aprinde!

P. P.

R ă m â î . . .

*În luncă respiră-aă flori
Și de miresme-î plină calea,
Iar cântecul, ce curmă jalea
Răsună fermecat din zori . . .*

*Sosî, abîă plutind, din cer
Crăiasa cu bogată mână,
Un vîers de dragoste îngănă —
Dureri, suspin în urmă-î pier.*

*Și vreî acuma tu să plecî,
Iubita mea, în lumî pribeagă,
Când viața ni-î atât de dragă,
Când cântă grieri pe poteci? . . .*

*Rămâi . . . Azi bolta e senină
Ca ochii tei, duloși, senini;
Prin pomii de parfumuri plini
Străbate seara luna plină! . . .*

*Rămâi . . . Aleargă pe câmpî
Cu dalbe flori te 'mpodobesce
Și rîdî, și me înveseleșce
Cu-a tale blânde melodii! . . .*

*Învie doîna de păstori,
S'aude clopot de mioare
În câmp doînesc zglobii fecioare
O, să le-ascuți și te 'nflori!*

*Hristos chiar a 'nviat din morți
Și vreî să 'ngropî tu fericirea,
În lacrimi să îngropî iubirea
Și darul vecinic vreî să l portî?*

*O, las' gândirile răslețe,
Tu floare între flori de măi,
Natura-î prefăcută 'n rai
Iubiți 'n ea să se resfețe! . . .*

I. U. Soriecu.

Cugetări.

Inima vede tot? Vede mai bine ce i se refușă
decât ce i se dă.

Sully Prudhomme.

*

Ce diferență este între doue femeî?

Nu e nici una, dacă amêndoue ve sînt indi-
ferente.

Henri Martin.

*

Boalele inimei sînt contagioase?

Da, când inimile se ating.

Contesa Diana.

Îarăș corsetul.

Campionii în contra corsetului n'au desarmat, ei sînt mereu în căutarea de noi mijloace și noi dovedî pentru a face pe femei să renunțe la corset. Așă de curînd un savant englez, aprig partisan al teoriei darviniste, a recurs la un mijloc de experiențe pe cât de ingenios pe atât de curios. El a îmbrăcat mai multe maimuțe cu corsete anume făcute pentru talia lor, dar cari nu se deosebiau întru nimic de construcția obișnuitului corset. Observațiunile acestor experiențe au fost următoarele: maimuțele la punerea corsetului manifestaî o stare de nemulțumire; agerimea și vioșia lor caracteristică dispăreau încetul cu încetul.

După câteva zile de la întrebuițarea corsetului, maimuțele cari au fost mai mult strînse în corset au murit de asfixie, iar celelalte, cărora li s'a adoptat un sistem gradat de stringere, au sfîrșit prin a se obișnui cu supliciuul corsetului, dar n'au putut fi cruțate de a nu deveni dispeptice, anemice sau neurastenice.

Experiențele savantului englez, care a pornit de la ideea de înrudire a omului cu maimuța, par a fi dovedit misterul corsetului — pe care nici o femeie „din amor propriu“ de sigur că nu l-a mărturisit încă bărbatului. Șcim pentru ce femeile ascund această taină bărbatilor — ele își inchipuesc că, fiind încorsetate devin mai frumoase, că ochiul bărbatului distinge mai bine trăsăturile sculpturate ale corpului încorsetat, că talia lor fiind biae strînsă în corset, le aseamănă mai mult cu o Veneră de Millo. Maimuțele înse, din contră s'au manifestat cu totul în contra corsetului din cauza supliciuului la care sînt cosntrînse. Argumentul acesta presupus din partea maimuțelor, alături de celelalte constatări ale medicilor și de reala concepțiune despre frumusețe a artistului, care ne-a dat frumosul corp al Venerii fără corset — căci dacă Venus ar fi purtat corset, genialul artist de sigur că n'ar mai fi idealizat-o în marmoră — sînt dovedî suficiente că corsetul nu mai are rațiunea de a esista.

O femeie engleză, dr. Arabella Kenealy, se declară de acord cu savantul englez, și de sigur ea ne vorbeșce în absolută cunoșcință de cauză, ca femeie și medic. Ea conchide, în urma experiențelor savantului englez, că pentru femeii corsetul e o cauză dacă nu totdeauna a morții, dar cel puțin una din cele mai mari cauze care contribuie la deprimarea morală și fizică a femeii, a căror consecințe se grevează într'un tablou sinistru, fidel, ravagiilor produse în toate clasele societății engleze prin întrebuițarea corsetului. . . .

Nu e un singur organ pe care întrebuițarea corsetului să nu-l atrofeze, sau să nu-l vatăme, asă inima, plămîni, stomacul, ficatul, intestinele, nerviî. Se poate compară senzațiunea de veselie pe care o simte femeia dimineața, cu reaua dispoziție de peste zi, pricinuită de sigur de constricțiunea corsetului, făcînd responsabil corsetul nu numai de aceste stări de depresiune morală și fizică, dar și de vină a reuțăii femeescei, esprimată prin acea caracteristică oratorie stridentă, pe care poporul o numeșce „gură rea“. Pentru a susține această afirmare, doctoreasă Kenealy mărturiseșce că toate femeile superioare pe cari ea le-a cunoscut, toate acelea cari tind la realizarea „idealului sexului lor“, erau femei

cară nu purtau de loc corsete, sau nu se serviau de corset ca de un mijloc de constrictiune a taliei lor.

În Anglittera și America s'au format de mult numeroase ligi de către femeile culte în contra corsetului, și adesea ori în meetingurile feminine ale Londrei sau New-Yorkului se procedează mai întâi la invitația ca damele prezente să lepede corsetul, înainte de a proceda la afirmarea drepturilor sacre ale sexului lor...

Dar cu toate aceste afirmațiuni certe că corsetul e un reu, doctoreasa Kenealy însăși se resignează a admite că nu este speranța de a face pe femei să renunțe în mod spontan la corset. Bărbații nu vor putea nici odată de a face pe femeile lor să renunțe la reu-făcătorul corset, zise ea, căci o experiență de secole a dovedit cât de dificil e pentru bărbat de a face pe femeie de a renunța la ceea ce ea vrea — mărturisire prețioasă a unei femei la adresa femeilor care luptă pentru emancipare...

„O, zice ea, bărbaților: dacă numai femeile voastre vor putea renunța la corset, veți vedea cum viața menajului nostru ar deveni delicioasă, și cum sănătatea ei de fer îi va forma cu totul caracterul ingerească*.

De sigur inse că corsetul nu va înceta de a fi sosotit de femeie ca necesar, decât numai atunci când în locul propagandei de astăzi prin legi, publicațiuni și conferințe, se va pasi la exemple și revine numai mamei greaua sarcină de a educa pe fiica sa așa, ca aceasta să vadă în corset pe un dușman periculos al sănătății și frumuseței ei...

Aurel Scurtu.

Batistă de lacrimi.

Într-o vale laterală a riului Etsch, din partea sudică a Tirolului, unde cea mai mare parte a populației este italiană, există un obicei foarte frumos.

Acolo i se dă miresei, înainte de a trece peste pragul casei părintești, ca să se ducă la biserică pentru ca să se cunune, din partea mamei ei, o basma lucrată din pânză nouă.

Mireasa ține în mână această batistă, în tot timpul cât durează ceremonia religioasă a cununiei, pentru ca să-și ștergă lacrimile de mireasă.

După seversirea cununiei, tinera femeie pune această batistă nespălată sus în serinul în care își ține rufăria. Această batistă n'o mai întrebuințează nici odată. Poate acest serin să se umple și să se golească ori de câte ori, acea batistă de la cununie rămâne la locul ei.

Copiii cresc și apoi se căsătoresc. Dacă femeia are fete, atunci și ele primesc de la mama lor batiste noi, atunci când se căsătoresc, iar vechea batistă rămâne la locul ei, de oare ce și-a împlinit pe jumătate menirea. Mireasa, odinioară atât de tineră și de fragedă, îmbetrânește; ea poate trăește și după moartea soțului ei, ba poate și a copiilor. În fine i se închid și ochii ei obosiți, și apoi aceeași „basma de lacrimi“, care odinioară a uscat genele fericitei fete în ziua cununiei, acoperă acum buzele palide și ochii stinși ai bătrânei și o însoțește și în mormânt pentru vecii vecilor.

Olimpia.

Doine populare.

— Comitatul Hunedoara. —

Iubește măndro iubește,
Ca nime nu te oprește;
Și pe mine și pe altu,
Numai să nu știe salu;
Și pe mine și pe ori cine,
Numai să nu știe nime.

Ochii mei și ai badii,
Numai nu pot vorovi;
Ochii mei și-ai măndrii mele,
Numai nu-și pot da inele.

Nime 'n lume nu se 'nșală,
Ca ficioru când se 'nsoară.
Prinde patru boi la car
Și duce pe vai-și-amar,
Și când e pe marți pe joi,
Ar duce-amaru napoi;
Ș-ar da casa și moșia,
Numai s'o ducă d'acia.
Mirele-i cu voce buna,
Când merge de se cunună;
Da mireasa-i amarită,
Ca-ș strămută portutu
Și își lasă drăguțu;
Lasa doru 'n ședetoare
Și drăguțu ca o floare.

Frunză verde flori de tei,
Vai săracii piutenii mei,
Că le-am pierdut cariga,
Trecând seara ulița,
La măndruța saraca.

Iubește măndro iubește,
Iubește cu câmpuțu,
Să știi numai eu și tu,
Iubește cu inima,
Să nu știe maica-ta.

De-ar fi doru ca doru,
L-aș purta în sin ca mēru;
Da doruțu încă-i om,
Me scoală noaptea din somn,
Da doru-i o copilă,
Umbla noaptea pe uliță.

Ochii tei măndruță dragă,
Ochii tei me boga 'n boală,
Buzutele iar me scoală.

Pân' eram la maica mea,
Eram pui de rēndunea
Și drăguța cui va vrea;
Dar dacă me măritai,
Cu toate că o gătai;
Nu-s nici pui de rēndunea,
Nici drăguța cui aș vrea,
Nici nu-s rēndunea nici pui,
Nici drăguța nimēru.

(Juna Maria Mureșan. Betelin.)

Cucule cu peană sură,
Scrie-o carte ș-o ia 'n gură
Ș-o du la mândra 'n fereastă,
Când se scoală s'o cetească,
Ca să vadă și să creadă,
Cât mi-i inima de neagră;
Că-i neagră ca ș-un cărbune,
Și n'am către cine-o spune.

(Aron Necșa, june. Șoimuș mureș.)

Culese de:

Emil V. Degan.

SALON.

De la Bucureșei.

La Teatrul Național. — Opereta română. — Concertul Societății Carmen. — Festivalul Wagner. — O invitațiune la Palat.

Ne aflăm în totul desfătărilor spirituale. Concertele, conferențele, reprezentațiile teatrale și expozițiile artistice țin lanț, încât de multe ori ești încurcat și nu știi cu graba ce să preferi din plăcerile ce ți se ofer.

La Teatrul Național în săptămâna trecută două seri s'au dedicat dramei. În ambele s'au jucat piesele: „Princesa de Belgrad“ dramă în 3 acte de Dumas fiul și „Noaptea de Paște“ dramă într'un act de dna Ciupagea.

Prima este una din lucrările mai puțin reușite ale renumitului autor, care numai prin o interpretare escelentă poate să atingă succesul. Aici interpretarea, ceea ce privește rolul titular, a lăsat mult de dorit. Bărbații aproape toți, în deosebi dnii Nottara și Marculescu, s'au achitat complet; dar dna Mihaileasca, o aparință frumoasă, care a jucat pe princesa de Belgrad, a fost bine numai în actul prim, când ne-a făcut să uităm chiar și defectul dicțiunii sale.

„Noaptea de Paște“ este o lucrare de tot primitivă, care nu știm cum a putut să fie admisă pentru scena unui teatru care se numește Național.

Critica cea mai riguroasă s'a manifestat din partea publicului la a doua reprezentație, când sala a ramas goală goluță, cum nu s'a mai pomenit de trei-patru decenii.

Am vădut și o reprezentație de operetă. S'a dat „Vagabonșii“ de Ziehrer. Aceasta piesă jucată în stagiunea trecută cu mare succes, a atras lume multă, care ș-a petrecut vesel. Libretul e foarte bine combinat și ofere mult haz, iar muzica escelentă.

Reprezentația s'a făcut cu multă îngrijire. Ensamblul a fost perfect, tablourile pitorești. Bărbații cari au jucat rolurile principale, toți s'au făcut vrednici de cea mai mare laudă, are comici escelenți Teatrul Național; dar femeile s'au presintat foarte slab, n'au voce și nu știu dansă de loc.

Primadonele sunt forța operetelor. Multe teatre din străinătate își concentrează toată puterea atrăgătoare în câte o cântăreață escelentă, restul personalului e inferior. La opereta română din Teatrul Național de aici se procedează în mod cu totul contrar. Aici restul personalului e escelent, iar așa numitele primadone nu pot să satisfacă nici gusturile cele mai modeste.

Causa acesteia este, că aici propriamente nici nu există o operetă română formată permanent, ci numai se improvizează câte o reprezentație cu elementele cari din întâmplare stau la dispoziție.

Înainte cu câțiva ani s'a făcut încercarea d'a înființa o trupă română de operetă și operă comică.

Încercarea a și reușit binișor; dar apoi entuziasmul s'a stins și nu s'a mai făcut nimica.

Pecat, căci pentru acest gen teatral este mare public și aice. Aceasta se probează și prin afluița numeroasă a auditorului. Câtă lume s'ar putea adună aici totdeauna, dacă opereta ar avea niște primadone escelente!

Cântărețe de aceste s'ar putea găsi și formă ușor. La concertul societății corale române Carmen am auzit câteva voci, cari par că ar putea fi angajate cu succes pentru scopul acesta.

Societatea corală Carmen, este o însoțire tineră în România. Câtă vreme la noi dincolo de Carpați avem de mai multe decenii coruri vocale escelente, aici afară de corurile bisericești nu există altele. De aceea a fost o adevărată revelațiune artistică aceea, când, înainte cu câțiva ani, dl Dima a venit cu corul său din Sibiu să dea un concert în sala Ateneului. Primirea a fost entusiastă și succesul covârșitor.

Înființarea societății corale Carmen respunde dar la o necesitate adânc simțită. Scopul ei este cultivarea și răspândirea muzicii în popor. Îar în frunte-i ca dirigent se află dl D. G. Kiriac, fostul conducător al corului de la capela română din Paris.

Societatea aceasta a dat al treile concert al său mercuri la 3/16 martie, în sala Ateneului. Lume imensă s'a adunat să încurageze direcțiunea poporală a muzicii românești. Nici odată atâția frunțași ai vieții publice și literare n'am văzut aici. Presința lor făcea impresiunea cea mai plăcută, căci aceea probă deșteptarea și afirmarea sentimentului național.

Ceea ce a atras atâta lume, a fost faptul că a treia parte a programei lungi conțineau compoziții de muzică poporală românească. Dintre compozitorii nostri poporali erau reprezentați: Porumbescu, Musicescu și Vidu. Porumbescu prin „Serenada“ sa cu solo de soprano; Musicescu prin „Răsăi lună“ pe o melodie poporală din Moldova; Vidu prin „Auzi valea“ și renumita „Lugojana“.

Vecinii mei din loja Ateneului nu înțelegeau ce va să zică „Auzi valea“, până nu le-am tâlcuit înțelesul cuvântului „vale“, dar muzica i-a încântat. Și când corul, compus din 40 de domnișoare și 60 de tineri a intonat „Lugojana“ în aceasta splendidă sală a artelor, am simțit un fior de emoțiune care-mi inspiră cea mai mare bucurie și me transportă la Lugoj la rugă în avlia bisericeii.

Impresiunea mea deviniă și mai profundă auzind aplausele entusiaste cu care auditorul cerea bisarea piesei.

Am simțit un fel de mândrie că dintre toate piesele populare din program ale noastre de dincolo au fost primite cu cea mai mare însuflețire.

La concert a asistat și maestrul nostru Dima cu doamna din Brașov.

De la un concert poporal să trecem la altul classic.

Astăzi duminică la 7/20 martie s'a dat la Ateneu un festival Wagner. Programa a fost compusă exclusiv din operele lui Wagner.

Îată ce s'a cântat :

1, Uvertura din „Faust“; 2, Preludiu din „Lohengrin“; 3, Introducerea din actul al treile, Danțul ucenicilor și Apoteosa lui Hans Sachs din „Meister-

singer“ ; 4, Preludiu din „Meistersinger“ ; 5, Preludiu din „Persifal“ ; 6, Cavalcada Walkysilor.

Sala ca totdeauna archiplină. De la curte a asistat principesa Maria, care a dat signalul aplauselor.

O programă întreagă de Wagner este un omagiu profund memoriei marelui compositor. în București sunt foarte mulți germani pentru cari un astfel de omagiu este foarte măgulitor. S'au și presintat în număr imosant. Atâta limbă nemțească n'am mai auzit sub cascadele Ateneului.

Dar muzica lui Wagner și în societatea română are mulți aderenți. Iată cuvântul pentru care aproape în toate concertele simfonice dirijate de dl Wachmann figurează și câte o creațiune a lui.

De asta-dată totul a îmbrăcat un fel de aer solemn, impunând timbrul unui realism sgomotos. Din toate punctele mai bine a fost primit „Danțul ucenicilor“ și Apoteosa lui Hans Sachs din „Meistersinger“.

Ascultând aceste manifestații ale unui om de geniu, m'am întrebat : Oare când se va face un început serios pentru crearea operei române ? Avem o muzică poporală atât de poetică și plină de frumseți, că nu ne lipsește decât artistul care să scoată la lumină comorile ei.

În momentul când seriu aceste rânduri, un sergent de la Palatul regal ne aduce următorul bilet :

MAISON

DE

S. M. LA REINE

Doamna Mavrogeni Marea Doamnă de Onoare a M. S. Reginei se grăbește a invita pe Domnul Vulcan — Membru al Academiei Române — și pe Doamna Vulcan — la repetiția generală a două piese de teatru care vor fi jucate la Palat — mâine Lună, 8 martie orele 5 —

Redingotă

Toiletă de vizită

Fără pălărie.

Mâne vom avea dar onoarea să asistăm la o prea frumoasă festivitate. Despre aceasta în numărul viitor.

Iosif Vulean.

De la Academia Română.

III

O nouă lucrare de S. Fl. Marian. Dl S. Fl. Marian a înștiințat Academia că de asta-dată nu poate veni la sesiunea generală a Academiei. Totodată a trimis o nouă lucrare a sa, intitulată „Legendele Maicei Domnului“ studiu folkloristic, care se incheie cu o alegere de legende despre Maica Domnului.

A doua ședință publică s'a ținut vineri la 5/18 martie. Cu asta ocaziune au făcut comunicări dnii Ioan Bianu și gen. C. I. Brătianu. Titlul conferinței dlui Bianu a fost : „O veche episcopie necunoscută în Țara românească“. Dsa, pe basa unor vechi hrisoave și zapise a arătat că pe la prima jumătate a

veacului al XVII-lea a existat în Strehaia de pe malul Motrului un episcopat românesc. Nu se știe cu precizie care împregiurări au provocat înființarea acestui episcopat. Se vede înse, după diferitele indicii, că episcopatul n-a durat mai mult de 15 ani și că a avut în acest interval un singur episcop, Daniil. — Dl general Brătianu, membru corespondent al Academiei, a citit o lucrare intitulată : „Însemnătatea istoriei naționale din punctul de vedere militar“. În fața unui auditor, compus mai cu seamă din militari, dsa a dezvoltat următoarele vederi : Îndrumarea literaturii militare cu privire la trecutul glorios al neamului ; însemnătatea istoriei naționale pentru organizarea puterii armate a țării ; pentru educațiunea militară, pentru apărarea țării, însemnătatea istoriei militare naționale. Aceasta cercetare asupra însemnătății istoriei naționale din punctul de vedere militar formează partea primă a studiului însemnătății chartei României pentru istoria țării.

Fundațiunea Adamachi. S'a citit raportul comisiunii administratoare a fundațiunii Adamachi despre activitatea acestei fundațiuni în timp de zece ani de la înființarea sa. S'a constatat enorma influență a acestei fundațiuni asupra dezvoltării intelectuale a tinerimei prin acordare de burse în străinătate, prin constituirea unor premii literare cari se distribuiesc în fiecare an și prin tipărirea mai multor lucrări de ale bursierilor fundațiunii. S'a aratat înse cu durere, că mulți bursieri din străinătate în țară nu sunt aplicați în posturi pentru cari s'au preparat. Se votează mulțumiri dlui Poni, președintele comisiunii, care a condus timp de zece ani neobosit lucrările acestei fundațiuni. Se relege comisiunea fundațiunii în persoanele dlor P. Poni, Sp. Haret și D. A. Sturdza.

Comisiunea financiară își prezintă lucrarea. Se constată că toată averea Academiei Române se urea la patru-spre-zece milioane lei. Apoi își citește lucrările raportorii speciali și anume dr. C. I. Istrati asupra administrațiunii casnice și asupra situațiunii fondurilor Academiei de la 1 iunie 1902 și până la 31 mai 1903 ; dl St. C. Hepites citește raportul comisiunii financiare asupra compturilor fundațiunii Adamachi pentru acelaș timp ; dl Gr. Ștefanescu citește raportul comisiunii financiare asupra compturilor fundațiunii Oteteleșan ; pentru acelaș timp. Toate constată progresul fundațiunilor. Comisiunea se relege în persoanele dlor Gr. Ștefanescu, St. C. Hepites și dr. C. I. Istrati.

Chestiunea ortografiei. Secțiunea literară a discutat proiectul comisiunii ortografice și propune ședinței plenare următoarele :

1, Diftongii *ea* și *oa* se vor scrie totdeauna cu *ea* și *oa* și nu cu *é* și *ó* ; (în sesiune s'a primit unanim.)

2, Grupul de consonante *șt* se va scrie totdeauna cu *șt*, nu cu *șe* : *cunoștință, creșt, crește, lumășt, omenești, pești* ; (în secțiune s'a primit cu 6 voturi, contra 1.)

3, Sunetul *z* se va scrie totdeauna cu *z*, nu cu *đ*, chiar când formele flexionare arată că este făcut din *d* : *verzi, vezi, brazi* ; asemenea când corespunde unui *s* între două vocale : *roză, poezie, francezii* etc. (în sesiune s'a primit cu 6 voturi, contra 1.)

La aceasta se adaugă explicarea că toate cuvintele începătoare cu *răs-* (*răz*) se vor scrie cu *răs*, nu cu *răz* — : *răsbunare, rășboi, răsmeriță*.

4, Să nu se mai întrebuițeze *ă* și *î*, unde aceste vocale sunt semitone, ci să se scrie *u* și *i*, atât la finele cuvintelor, cât și la începutul său în corpul lor; iar când aceste vocale sunt finale și accentuate să se scrie cu *â* și *î*: *buni, noi, faci, boi, iarbă, iarnă, nou, bou, cuiu; sili, vădi, făci, bădi*. (În secțiune s'a primit cu 4 votari, contra 3.)

5, Vocale obscură *ă* să se scrie totdeauna cu *ă*, nici odată cu *è*: *făcător, călător, temător*. (În secțiune s'a primit cu 6 votari, contra 1.)

6, Semnul *î* se scrie cu *i*, înse acolo unde este imediat precedat de consonantele *e* sau *g*, se scrie cu *ă*. Motivul acestui din urmă modificări este analogia cu uzul general, introdus la noi ca și la italieni de a scrie literale *e* și *g* înainte de *i* drept *ce* și *ge*, iar înainte de *a* drept *ke* și *gh*. Astfel, dacă am scrie d. e. *giud, cîntec* cu *î*, acest *i* cu tot circumflexul deasupra lui, ar arăta smintii obiceiul citirii acelor consonante înainte vocalei *i*, pe când scriind cu *a*, remădăm la confuziune cu deprinderea de mult admisă la *e* și *g*. Pe lângă aceasta se propune ca excepție importantă scrierea lui *a* tot prin *ă* în cuvântul Român și derivatele lui, *România, Românism* etc. Cu acest mod de scriere s'a identificat românii cu de la renascerea ei modernă încoace, el este utilizat în oficialitatea regatului român independent pe toate monedele, pe toate inscripțiile, pe toate prescripțiile. Prin urmare nu se poate schimba. (Această propunere s'a primit în secțiune cu 7 voturi, contra 1.)

Raportul pentru ședința plenară a fost ales dl Tit Maiorescu.

A treia ședință publică se va ținea vineri 12/25 martie. Cu această ocaziune va vorbi dl D. C. Ollanescu despre „Literatura în societatea română”.

Curierul modei.

De remarcat pentru actuala modă de primăvară este deasă întrebuițarea a lucrurilor de mână, broderie, etc., în care mulți ved o întoarcere la stilul de la 1860. Câteva din stoffe sunt garnisite cu broderii franceze și engleze. Tesăturile de fantazie între care stoffele engleze curate, homespun în diferite culori, etc. sînt foarte căutate. Mare importanță pentru acest sezon vor avea și stoffele de mătase, fougé, violet și cașmir. Aceasta din urmă are o înfățișare frumoasă când este de culoare *mauve*, verde sau stacojie.

Dacă ar voi cineva ca să caracterizeze toaletele moderne de stradă, s'ar putea zice că ele se compun dintr'o rochie lungă și dintr'o blusă cu multe cute completata cu un guler lat sau cu o jachetă scurtă.

O înfățișare foarte frumoasă o au jachetele lucrate din postav de culoare gris cu reveruri de moire alb brodat cu argint. Adesea ori reverurile se fac din stoffe colorate și se potrivesc cu căptușeala. Pe lângă aceste jachete mai joacă rol și mantalele de postav înse nu prea lungi.

Pălăriile de pale au o formă lată și cu garnitură de tîll, chiffon și pene. Podoabe de flori se ved mai rar și adică numai la fetele tinere. Pentru acest scop se folosesc trandafirii, crysanthemele, etc.

Cu cât garnitura pălăriilor atîrnă mai jos de

borduri, cu atât este ea considerată ca mai distinsă și mai modernă. Ca curiositate amintesc pălăriile în formă de farfurii, cari sînt îmbrăcate cu chiffon așezat în formă de raze.

Între noutățile de primăvară sînt și voalurile de dantele cari, trase pe șnur de gumă, înconjoară în formă de perdele întreg capul. Aceste voaluri erau la modă acum câteva decenii.

LITERATURĂ.

Schițe de la țară, de Ion Ciocîrlan. Între scriitorii noștri mai noi, cari au apărut în literatura beletristică română în timpul din urmă, dl Ion Ciocîrlan ocupă un loc de frunte. Schițele sale de la țară ofer cetitorului niște zugrăviri bine prinse, cari au aer sănătos românesc și ne prezintă viața țărănească cu toate particularitățile sale originale și fermecătoare. Ceea ce dă acestor povestiri o valoare deosebită, o valoare și mai mare, este limba neaoșă românească prin care se înfățișează. Cîntîndu-le, par că te afli în mijlocul satenilor și auzi vorba lor cumpedită și săgalnică; par că respiri aerul de la munte și asisti la felurile manifestațiilor ale vieții țărănești. Autorul a adunat la un loc lucrările sale din diverse reviste și le-a publicat într'un volum la București sub titlul: „Pe plai”. Din acest volum reproducem una în numărul present al foii noastre.

Nuvele și schițe de I. Al. Brătescu-Voinești. Un alt povestitor tiner și cu drag gustat de publicul cetitor din România, este dl I. Al. Brătescu-Voinești. Lucrările acestuia ne prezintă stări sufletesti din clasa de mijloc a populației. O calitate deosebită a lor este frumoasa limbă românească, pe care o cîntim cu toată dragostea. Prețul 1 leu 50 bani.

„**Aur!**” Sub titlul acesta dna Constanța Hodeș, cunoscuta novelistă, originară din Zarand, a scos la lumină în București, o dramă în 4 acte. Noua lucrare a dnei Hodeș e scrisă după nuvela sa tot astfel intitulată din volumul dsale de nuvele publicat tot la București înainte cu mai mulți ani. Acțiunea piesei se petrece în munții Bihorului, într'un sat românesc, la câțiva ani după revoluția din 1848. Piesa are un fond dramatic real și se prezintă prin situații mișcătoare, în o bună românească.

Fragmente istorice. Despre boerii 46 din Țara Făgărașului de Non quis, sed quid, — o broșura de 23 pagini, a apărut la Sibiiu din tipografia archidieceșană.

Anuarul Ateneului Român. La București a apărut: Anuarul Ateneului Român pe anii 1902—1903 și 1903—1904, publicat de Trandafir G. Djuvara, secretar al biuroului Ateneului Român.

TEATRU și MUSICĂ.

Domnul și doamna G. Dima la regina României. Dl George Dima și doamna petrecînd săptămîna trecută câteva zile la București s'au făcut părtași de o rară distincțiune. Regina Elisabeta, care sprijinește cu o căldură atât de mare toate stăruințele noastre de musică, a invitat pe dna Dima la palat să cînte. Distinsa noastră artistă, însoțită de dl Dima, s'a prezentat vineri la 11 ore din zi la regina și a cîntat timp de aproape doue ore. Maj. Sa re-

gina Elisabeta, frapată de frumoasa voce și escelenta școală a dnei Dima, a felicitat-o călduros și a pofțit-o pe ziua următoare iarăși la palat, când dna Dima a cântat de nou în mijlocul unor ovațiuni a unui auditor ales. Duminecă domnul și doamna Dima s'au întors la Brașov.

De la Teatrul Național din București. Marți la 9/21 martie s'a reprezentat pentru întâia oară piesele nouă originale: „Aur“, dramă în 4 acte și „Mântuire“ drama într'un act, ambele de dna Constanța Hodoș. Reprezentația aceasta a deșteptat multă interesare în toate cercările literare. Despre succes vom publica dare de seamă în numărul viitor. — Luni s'a dat în Teatrul Național o reprezentație extraordinară în folosul „Unimii studenților români“ sub patronajul principesei Maria și a unui comitet de doamne. S'au jucat piesele: „Piatra din casă“ comedie într'un act de V. Alecsandri și „D'ale carnavalului“ comedie în 3 acte de Caragiale. Orchestra a fost compusă din 10 de studenți, cu frumoase lămpi albastre, esecutând sub conducerea înimosului student Aug. Vichy, emei bucăți cu o precizie și armonie de ansamblu care le-a cucerit neconștient adevărate furturi de aplauze. Sala înțesată.

Concert românesc în Brașov. Reuniunea româna de gimnastică și de cântări din Brașov, sub dirigiția dnei G. Dima, a dat ieri joi la 11/24 martie concert cu programa următoare: 1. G. Dima, trei cântece românești pentru cor mixt: „Între piatra Pietrărie“, „Mândruțică de demult“ și „Fântână cu trei izvoare“. 2. L. von Beethoven: Sonata, op. 31 nr. 32 (11-mil) pentru piano. a. Largo-Allegro, b. Adagio, c. Allegretto. 3. Trei cântece religioase pentru cor mixt: a. G. Dima: „De tine se bucură“, b. A. Ștefăni: „Exultate Deo“, c. D. Ferez: „Tenebrae factae sunt“. 4. Ioachim Raff: Quartett (D-dur) „Die schöne Müllerin: a. Juncule, Allegretto; b. Moara, Allegro; c. Mărăcița, Andante quasi Adagietto. 5. Patru cântece românești pentru cor mixt: a. G. Kiriac „Morani“, b. G. Musicescu: „Congazu“, c. G. Musicescu: „Dor, dorule“, d. I. Vidu: „Lugejana“.

Violinistul român **Silviu Florescu** a dat de curând un concert la München și a obținut mare succes.

PICTURĂ.

Pictura catedralei din Sibiu. Ziarul „S. D. Tageblatt“ în Sibiu constată că participarea la concursul pentru pictura catedralei din Sibiu a reușit foarte slab; cauza acestei slabe participări poate fi onorarul mic în comparație cu mărimea suprafețelor, ce vor trebui pictate. Numitul ziar susține, că singur Smigelschi stăpânește stilul sever și serios. El este cu desăvârșire sub stăpânirea regulilor dogmatice, fără înse să cadă într'un schematism rigid.

Expoziția tinerimei artistice. La București în săptămâna viitoare se va deschide la Ateneu expoziția tinerimei artistice, sub patronajul principesei Maria, care însaș va expune câteva lucrări, dimpreună cu soru-sa.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Jubileul de 400 de ani al lui Ștefan cel mare. La 2 iulie se împlinește 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel mare. În ziua aceasta memoria marelui Domn va fi serbătorită de școlile din România cu toată pompa cuvenită. În fiecare oraș la ora 9 dim., se va oficia o panachidă, în care se va face pomenirea lui Ștefan Vodă, a capitanelor și a ostașilor lui, căzuți în lupte pentru apărarea și întregirea pământului românesc. După terminarea panachidei, se vor ținea cuvântări de către profesori, școlari și alte persoane, iar corurile vor executa bucăți patriotice. Pentru ca serbarea să fie îmbrațită și de armată, dl ministru al instrucțiunii a intervenit pe lângă ministrul de război ca să dea ordine trupelor din țara întreagă cu acea ocazie în vederea aniversării a 400 de ani de la moartea viteazului Domn al Moldoviei.

Alianța reuniunilor învățătoresci române gr. cat. Comitetul central al „Reuniunii învățătorilor români Sălăgeni“ a ținut la 26 febr., o conferință în Șimleul Silvaniei și a stabilit amăsurat dorinței majorității reuniunilor doritoare de a se înființa alianța tuturor reuniunilor învățătoresci române gr. cat. din țară, drept loc al adunării Clujul, ca loc mai central, și drept termen Dumineca Tomii, ca timp mai acomodat. Tot-o dată s'a ales reprezentanții sei pentru acea întrunire.

Promoțiune. Dl **Iovan Andrei** din Corneni de lângă Deș a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în științele juridice. — Dl **Iuliu Luchic** a fost promovat doctor în drept tot la Cluj.

C E E N O U ?

Membrii Academiei la Măgurele. Membrii Academiei Române, dacă timpul va fi priincios, vor face în duminica viitoare o excursiune la Măgurele să viziteze institutul Ottetelesanu, susținut de Academia Română sub conducerea dlui I. Kalinderu. Cu asta ocazie totodată să asiste la încheierea esamenelor, ce tocmai acum se țin acolo.

Fundațiunea Gozsdu. Administrațiunea fundațiunii Gozsdu a ținut în săptămâna trecută sedințe în Budapesta sub presiunea Esc. Sale mitropolitului Ioan Meșianu. Cu aceasta ocazie s'a constatat că la finea anului 1903 averea fundațiunii s'a ureat la 6 milioane de coroane.

Ultima conferință la Ateneul din București se va ținea în duminica Floriilor. Cu asta ocazie va vorbi dna Constanța de Dunca Schiau despre educațiunea națională.

Președinte al camerei advocaților din Brașov a fost ales vicepreședintele de acum, dl Simeon Damian.

Noș advocat român. Dl dr. **Nicolae Petra** a făcut la Mureș-Oșorhei censură de advocat și își va deschide cancelăria în Seliște.

Tipografie românească în Cluj. Dl Petru P. Barițiu, fostul conducător tehnic al tipografiei „Minerva“ din Orăștie, a înființat o tipografie în Cluj, cu numele „Carmen“.

A murit: Victoria Goga, fiica dlui Iosif Goga în Reșinari, la 16 martie, în etate de 20 ani.

Între doi bețivi cari ies din cămăruță :

— Știi că e ciudat!... Văd totul dublu!...

— Ce spui, mă?... Închide și tu un ochi!...

DIN LUME.

Un menaj de savanți. Se știe cât sgomot s'a făcut în giurul descoperirii radiului de dna și dl Curie, cari pe cât sunt de savanți pe atât sunt de simpli în gusturi și în îmbrăcăminte. Dna Curie se numia acum nouă ani dsoara Sklodowska; ea e fiica unui profesor de gimnasiu polonez și venise din Varșovia la Paris, ca să studieze științele și să se prepare pentru licență. În laboratoarele vechi Sorbone, situate atunci în casele cele vechi din strada St. Jaques, ea făcù cunoștință cu acela care îi deveni soț. Și profesorul și eleva având gusturi simple se plăcură și se căsătoriră. De nouă ani dna și dl Curie, lucrează în comun, în laboratorul lor de chimie. Anul trecut dna Curie și-a trecut tesa de doctorat asupra corpurilor radio-active. Dl Curie pune tot meritul pe seama soției sale, iar dna Curie, din partea sa, nu caută a negă, partea ce o datoreșce soțului său, în această descoperire, care a mișcat lumea întreagă. După cum am scris mai sus, dna și dl Curie sunt de o simplitate rară. Dl Curie se imbracă ca un meditator de provincie, iar dna Curie ca o studentă rusă. Ei nu ies mai nicăeri și nici nu primesc lume. Dna și dl Curie s'au căsătorit fără

avere. Baniți premiilor academice și subvențiunile, au fost cheltuiți cu diferite experiențe, așa că și acum locuiesc tot în aceeaș casă tristă și espusă prafului din bulevardul Kellermann aproape de fortificații și de parcul Montsouris, unde dl Curie tatăl, medic de valoare, se ocupă cu grădinăria, vrând să facă să crească flori, într'un pământ steril. Soții Curie au o fetiță de opt ani, Irena Curie, care promite a merge pe urmele părinților sei.

Călimdarul săptămânei.

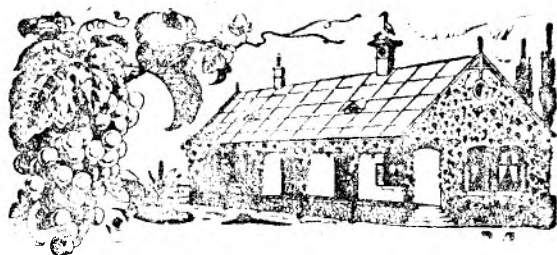
Dum. V-a din post v. 1, Ev. inv. 9, Ev. lit. Marcu e 10, st. 32-45.

Ziua săpt.	Călimdarul vechi	Călimd nou
Duminecă 14	C. Benedict	27 Florile
Luni 15	M. Agapiu	28 Ioan Capistr.
Marti 16	M. Sabiu	29 Ciril
Mercuri 17	P. Alesiu	30 Amaden
Joi 18	P. Ciril	31 Benjamin
Vineri 19	M. Chrisant	1 April Hugo
Sămbătă 20	PP. u. în Sava	2 Teodosia

Avis abonaților nostri. Apropiindu-se finea treiluniului prim, rugăm pe abonații nostri să și innoiască abonamentele.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296b).

Să plantăm umbrar de viță de vie pe lângă ori ce casă și în grădinile noastre de casa, în pământ și nésip.

Pentru acest scop inse nu se potriveșce ori ce soi de struguri, de și toate soiurile sânt plante curpenitoare, fiind că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvoaltă, nu dă roade, din care cauză mulți nu au putut obține nici un rezultat. Dacă inse se plantează soiuri bune pentru formarea de verdeață, acestea provéd apoi casa pe întreg timpul coacerii cu cele mai eminate soiuri de struguri tămăioși și alte soiuri de struguri dulci.

Strugurii cresc pretutindenea în patria noastră și nu există casă, pe lângă a cărei ziduri nu ar putea fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumoasă podoabă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără să delraga cât de puțin din locul munit pentru alte scopuri. Ș-apoi strugurii sânt cele mai multămitoare poame, de oare ce rodesc an de an.

Soiurile sânt descrise în un pref-eurent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă poștală, se trimite fiecăruia, gratis și franco. 3-8

Erste Érmelléker Rebenschule. Nagy-Kágya, p. u. Székelyhid.

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

în ORADEA-MARE.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primeșce bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plăteșce interese de 4 $\frac{1}{2}$ %. Darea după interesele de depuneri o plăteșce institutul.
2. Acoardă împrumuturi ipototecare.
3. Acoardă împrumuturi simple țărăneșci pe obligațiuni cu caventi (credite personale țărăneșci.)
4. Escomptează cambii (polite), efecte și pretensiuni sigure către case publice cu scadențe fixe.
5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).
6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipototecară, sau de alta natură.
7. Îngrigeșce afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

3-12

Direcțiunea.